

полімеразної ланцюгової реакції та секвенували за методом Сенгера. Для ядерної морфометрії гістологічні зрізи тканин пухлин фарбували гематоксилином та еозином і проводили вимірювання площі, периметра та діаметра ядер.

У *GSTP1* виявлено кілька генетичних варіантів, що представлені як одонуклеотидними замінами, так і делеціями. Морфометричний аналіз показав відмінності в площі, периметрі та діаметрі ядер окремих груп тварин, які відрізнялись поліморфізмами *GSTP1*. Статистично вірогідних відмінностей між групами тварин з поліморфізмами і без них не встановлено, тому є потреба подальшого дослідження на розширеній вибірці.

Дослідження виконані за фінансової підтримки Міністерства освіти і науки України (0118U003495) та International Visegrad Fund (624110196).

ВПЛИВ ПОЛІФЕРМЕНТНОГО ПРЕПАРАТУ НА БІЛКОВИЙ ОБМІН У КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ

Потоцький Б. О., Лещова М. О.

e-mail: lieshchova.m.o@dsau.dp.ua

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Актуальність теми. За даними Державної служби статистики України у 2024 році, птахівництво залишається лідером з виробництва м'ясної продукції з показником 1411 тис. т, що сягає близько 60 % від загального обсягу забійної маси свійських тварин реалізованих на забій. Важливим завданням сучасного промислового птахівництва є підвищення ефективності використання кормів, зниження їх собівартості при забезпеченні стабільної продуктивності птиці. Одним із методів вирішення цього питання є застосування мультиферментних препаратів, направлених на зниження в'язкості хімусу, покращення розщеплення ксиланів, целюлози, білків, крохмалю, маннанів та вивільнення фосфору з фітинової кислоти [4]. Визначення динаміки показників крові птиці за згодовування ферментних препаратів є об'єктивним відображенням рівня білкового, ліпідного, вуглеводного та мінерального обміну, функціонального стану печінки, нирок та в цілому загального метаболічного статусу організму. Коливання вмісту загального білка і його фракцій, активності ферментів, рівня сечової кислоти, кальцію та фосфору дозволяють оцінити не лише ефективність використання ферменту, а і його безпечність та вплив на стан імунної системи птиці [3].

Тому **мета** дослідження це встановлення динаміки біохімічних показників крові курчат-бройлерів за впливу поліферментного препарату в їх раціоні.

Матеріали і методи. Для досліді сформовано дві групи добових курчат-бройлерів кросу РОСС 308. Контрольну групу отримувала повноцінний комерційний раціон згідно вікової групи вирощування (стартер, гровер, фініш), а дослідній групі з 14-добового віку до повноцінного раціону додавали ферментний препарат «Ветозим Мульти» у дозуванні 120 мг на 1кг корму [2]. Білковий обмін оцінювали за біохімічними показниками крові (загальний білок, альбуміни, глобуліни, білковий коефіцієнт, сечова кислота, креатинін). Для цього у віці 28 діб і 36 діб від курчат контрольної і дослідної груп проведено відбір цільної крові (по 6 проб від кожної групи). Лабораторне дослідження проводили в НДЦ біобезпеки і екологічного контролю ресурсів АПК «BIOSAFETY CENTER». Біохімічні параметри визначали на автоматичному аналізаторі Miura 200 (Італія) з використанням набору реагентів High

Technology (США), PZ Cormay S.A. (Польща) та Spinreact S.A. (Іспанія). Отримані цифрові дані аналізували за допомогою програми Statistica 6.0 (StatSoft Inc., USA).

Результати власних досліджень. Результати дослідження показників білкового обміну у курчат-бройлерів за впливу поліферментного препарату «Ветозим Мульти» свідчать про зміни інтенсивності метаболічних процесів у птиці дослідної групи.

На 28 добу вирощування у курчат дослідної групи встановлено достовірне зниження рівня загального білка крові до 33,5 г/л порівняно з контрольною групою, де цей показник становив 36,5 г/л ($P \leq 0,05$). Аналогічну тенденцію відмічено і щодо концентрації глобулінів: у дослідній групі показник становив 16,5 г/л, що було достовірно нижче від контролю (19,0 г/л). Водночас вміст альбумінів суттєво не змінювався та коливався у межах фізіологічної норми [1]. Білковий коефіцієнт між групами істотно не відрізнявся.

Рівень сечової кислоти у дослідній групі на 28 добу був достовірно нижчим і становив 186,8 мкмоль/л проти 280,2 мкмоль/л у контролі ($P \leq 0,05$), що може свідчити про більш ефективне використання азотистих сполук та зниження інтенсивності катаболізму білків під впливом ферментного препарату. При цьому концентрація креатиніну у дослідній групі була вищою і становила 6,5 мкмоль/л порівняно з 3,0 мкмоль/л у контрольній птиці ($P \leq 0,05$).

На 36 добу вирощування в обох групах спостерігалось вікове зниження концентрації загального білка, альбумінів, глобулінів та сечової кислоти порівняно з показниками 28 доби. У контрольній групі рівень загального білка знизився до 29,0 г/л, а в дослідній – до 31,3 г/л. Концентрація альбумінів у цей період становила відповідно 14,6 та 15,2 г/л, а глобулінів – 14,3 та 16,3 г/л. Білковий коефіцієнт залишався відносно стабільним у межах 0,93–0,97 од [1].

Рівень сечової кислоти на 36 добу достовірно знижувався в обох групах і становив 112,33 мкмоль/л у контролі та 103,75 мкмоль/л у дослідній групі. Концентрація креатиніну між групами достовірно не відрізнялася.

Висновок. Згодовування поліферментного препарату «Ветозим Мульти» у дозуванні 120 мг/кг корму курчатам-бройлерам сприяло змінам показників білкового обміну, що проявлялося зниженням рівня загального білка, глобулінів та сечової кислоти на 28 добу вирощування. Отримані результати можуть свідчити про оптимізацію процесів перетравлення і використання білкових компонентів корму та зменшення інтенсивності азотистого обміну. Упродовж вирощування у птиці обох груп відзначали вікові зміни біохімічних показників крові, однак застосування ферментного препарату не викликало негативних метаболічних порушень, що підтверджує його безпечність для організму курчат-бройлерів.

Список використаних джерел:

1. Arzour-Lakehal, N., & Boudebza, A. (2021). Biochemical reference intervals in broiler chickens according to age and strain. *Agricultural Science and Technology*, 13(4), 357–364. <https://doi.org/10.15547/ast.2021.04.058>
2. Khodakivskyi, O., & Baranovskyi, Ye. (2024). Vetozim MULTI - an innovative solution for the poultry industry. *Grain Products and Mixed Fodder's*, 24(4), 38–41. <https://doi.org/10.15673/gpmf.v24i4.3006>
3. Oliyar, A. V., Skliarov, P. M., Masiuk, D. M., Bilyi, D. D., Logvinova, V. V., & Lieshchova, M. A. (2020). Effect of β -mannanase enzyme supplementation on the morphofunctional state of broiler chickens' immunocompetent organs. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 11(4), 579–587. <https://doi.org/10.15421/022090>
4. Wahid, Z. R. A., Jameel, Y. J., & Kadhim, L. I. (2025). Effects of supplemental exogenous protease enzyme on growth performance of broiler chickens in reduced protein-energy diet. *Kerbala Journal of Veterinary Medical Sciences*, 1(Sup. I), 104–108. <https://doi.org/10.65639/kjvm.25.045>